

Mavis Gallant
Paris Öyküleri

Çeviren: Özden Arıkan

Michael Ondaatje
Derleme ve Önsözüyle

Mavis Gallant 1922'de Montreal'de doğdu. Montreal'deki haftalık *The Standard* dergisinde altı yıl gazetecilik yaptıktan sonra elli yıl yaşayacağı Paris'e yerleşti. O tarihten sonra geçimini yazarlık yaparak sağladı ve ikidilli olmasına karşın bütün eserlerini sadece İngilizce yazdı. Kariyeri boyunca 116 öyküsü *New Yorker* dergisinde yayınlandı. *Other Paris, My Heart Is Broken, The Pegnitz Junction, From The Fifteenth District, Home Truths, Overhead In a Balloon, In Transit, Across The Bridge* öykü kitaplarından bazılarıdır. Ayrıca *Green Water, Green Sky* ve *Fairly Good Time* adlı iki romanı, 1968 olaylarını gözlemleyip yazdığı *Paris Notebooks* adlı bir incelemesi, *What Is To Be Done?* adlı bir oyunu vardır. 2000 yılında Matt Cohen Prize, 2002 yılında öykü dalında Rea Award ve 2006 yılında Prix Athanase-David ödüllерinin sahibi oldu. Gallant 2014 yılında Paris'te hayata veda etti.

Özden Arıkan 1963 Ankara doğumlu. Çevirmenliğe 1980'li yıllarda başladı. AnaBritannica ansiklopedisini çıkaran ekipte yer aldı. Ayrıntı Yayınları'nın birçok kitabını yayına hazırladı ve Afa Yayınları'nın 'Avrupa'yı Kurmak' dizisinin editörlüğünü üstlendi; medikal dergi editörlüğü yaptı ve çeşitli yazılım yerleştirme projelerinde çalıştı. Edebiyat ve edebiyat dışı –çoğunlukla tarih– olmak üzere kırk dolayında kitap çevirisi yayınlanmıştır. Çevirilerinden bazıları şunlardır; Margaret Atwood, *Nam-ı Diğer Grace*, Philip Roth, *Portnoy'un Feryadı*, Michéle Roberts, *Kutsanmamış Azizeler*.

Mavis Gallant
Paris Öyküleri
Özgün ismi: **Paris Stories**
© 2002 Mavis Gallant

ISBN: 978-605-64920-1-3

Çeviren: **Özden Arıkan**

Yüz Yayınları: 002
Öykü: 002

1. Baskı: İstanbul, Haziran 2016

© **Yüz Yayınları**

Bu kitabın Türkçe yayın hakları Aslı Karasuil Ajans aracılığıyla alınmıştır.

Yüz Yayınları:

Bahariye Cad. Nihal Sk. Asiye Hanım Apt. No:9 Kat:2 D:4 Kadıköy İstanbul

Telefon: 0216 330 33 80 Faks: 0216 450 29 93

info@yuzkitap.com.tr

www.yuzkitap.com.tr

Sertifika No: 27488

Editör: **Peren Erdeniz**

Düzeltili: **Duygu Uzunoğlu**

Kapak tasarımı ve illüstrasyon: **Melis Rozental**

Kitap tasarımı: **Mehmet Ulusel**

Baskı ve Cilt:

Sena Ofset

Maltepe Mah. Litros Yolu Sk. No:2/4 Matbaacılar Sitesi 2 DK:4NB7

Zeytinburnu / İstanbul

Telefon: 0212 613 38 46 Faks: 0212 613 03 21

Sertifika No: 12064

İçindekiler

Önsöz	9
Buz Arabası Geçip Giderken	17
Irina	46
Evegeçdönen	69
Transit Halinde	94
Müslüman Zevce	100
On Beşinci Bölge'den	147
Speck'in Fikri	155
Baum, Gabriel, 1935-( )	208
Ölümden Önce	235
Grippes ile Poche	285
Forain	308
Ağustos	330
Matmazel Dias De Corta	377
Göz Göre Göre	391
Fularlar, Boncuklar, Sandaletler	418
Sonsöz	437

Transit Halinde

Yirmi beş Japon turistten oluşan Cook grubu Oslo'ya doğru yola çıktıktan sonra, Helsinki havaalanının bekleme salonunda yalnızca dört kişi kalmıştı: Evleneli daha uzun bir zaman geçmemiş olan Perrigny adlı Fransız çift ve Amerikalı oldukları hemen anlaşılan iki ihtiyar. İhtiyarlar, iki sıra ötelerindeki gençlerin kendilerini anlamadığından emin olunca, sürdükçe süren, geçecek gibi de görünmeyen bir kavgaya tutuştular. Adamın, tabelaları yüksek sesle okuma huyu vardı, gerçi galiba karısını çıldırtmak için yapıyordu bunu. Alana açılan üç kapının üstündeki tabelaları okudu: “Oslo.’ ‘Amsterdam.’ ‘Kopenhag.’... ‘Stockholm’ü görmüyorum.”

Kadının cevabı, “Merak ediyorum, bunca yıldır senin için neydim ben,” oldu.

İngilizceyi anlayan Philippe Perrigny o tarafa dönüp, sağ taraflarındaki vitrine dizili Fin çömlüklerine bakıyormuş gibi yapmaya başladı. Adamın, kadın başka tarafa bakarken durmadan “Stockholm, Stockholm,” diye mırıldanarak uçuş tabelalarını ve biletleri incelediğini görüyordu. Kadın ise gözlüğünü çıkarmış, gözlerini silmekteydi. Burada, Helsinki havaalanında nereden bulmuştu o soruyu ve adam buna nasıl bir cevap verebilirdi? Tek cevabı olabilirdi bu sorunun: Her şey/hiçbir şey. Ufak bir taşra kilisesinde köy papazının, suçluluk duygusu, görev duygusu veya Tanrı'nın varlığı hakkında durduk yerde bir soru ortaya ativermesi gibiydi bu. Kimsenin üzerinde düşünmeyi umursamadığı bu soru da aradan çıkarılıp dua kısmına geçilince cemaat rahat bir nefes alacaktı.

“Öbür dünyada başka türlü seçimler yaparız,” dedi adam. “En azından senin öyle yapacağımı biliyorum.”

Genç olan adamın zihninde serseri kurşun misali dolaşan düşünceler: Bu dünyada ise ömür boyu zincirle birbirlerine bağlılar, şeklindeydi. Değişiklik yapmak için çok mu yaşlılar? Ancak çok zalim biri mi bırakırdı kadını şimdi? Üstünde AMSTERDAM yazan kapıya doğru yürüyorlar ve kadın topallıyor. İşte bu yüzden ayrılmıyorlar. Kadın sakat. Yıllardır ona bakıyor adam. Amsterdam kapısından geçiyorlar, biletlerinde ne yazıyorsa. Hangi kapıdan çıkarlarsa çıksınlar, dönemeçli banliyö sokaklarını görecekler, her evin dışına park etmiş aile otomobillerini ve arka bahçedeki mavi havuzları. Kuzey Avrupa'nın her tarafında sokaklara akasya ağaçlarının adı verilir, gerçi onlar bunu bilmiyor olabilir.

Perrigny balayı seyahatindeydi, ama aynı zamanda Paris'teki gazetesinin verdiği bir görevle yola çıkmış ve İskandinavya üzerine hazırlayacağı diziyi zihninde toparlamıştı. Dört yıldır "Sessiz Çılgık" adında bir yazıyı tekrarlayıp duruyordu ve hep aynı şeyi tekrarladığının ne gazete farkındaydı, ne kendisi. Zihninde cümleler kurmaya başladı yine, Paris'in haftalık gazetelerinin tarzında: "Yüreklerden ve gırtlaklardan sökülüp gelen ısırap dolu bir sessiz çılgıktı bu..." Yok. "Sessiz bir şarkıydı, sesi boğulan..." "Tutku dolu sessiz bir ilahiydi..." Bu kez yazının başlangıcı, mavi gözlü püriten kuzeye bağlanacaktı; enginarlarına iyi fiyat alamayan Breton çiftçilerine uyarlanmıştı daha önce, Noel'de Berlin Duvarı'nda toplanan kalabalığa, turistlerin ırzına geçtiği Yunanistan'a, Olympia müzikholünde sahne alan zenci müzisyenlere, kaçak olarak Fransa'ya getirilip işgücü piyasasına fırlatıliveren yoksul Portekizli balıkçılara, eserlerini uyuşturucu etkiyle yazan şairlere uyarlanmıştı.

Yaşlı adam karısının elini tuttu. Başı hâlâ öteki tarafa çevriliydi kadının, ama gözlerinin yaşı kurumuştu artık, hem gözlüğünün koruması altındaydı. Adam, görevliler biletlerine bakarken kadının dikkatini dağıtmak için hızlı hızlı konuşuyordu: "Bak güzel bir lokanta, cazip bir lokanta. Yarısı dışarıda, yarısı içeride, gördün mü? İçeride ve dışarıda."

Perrigny'nin yeni karısı, elini usulca onunkinden çekerek, "Niye terk ettin onu?" diye sordu.

Bekliyordu bu soruyu. “Çünkü tek bir insana veremiyordu dikkatini. Herkese karşı iyiydi, fakat bir evliliği sürdürebilecek kadar odaklanamıyordu,” dedi.

“Sadakatsizmiş.”

“O da var. Yine aynı dikkat dağınıklığından ileri geliyordu. Daha önce de evlenmişti.”

“Aa? Yaşı büyük müydü?”

“Şimdi yirmi yedi yaşında. Yirmi yedisine basmaktan korkardı. Jane Austen’in bir sözünü tekrarları—bir İngiliz yazar,” dedi Claire’in alnının kırışığını görünce. “Kadının umutlarını tükettiği yaşmış bu. Umutları neydi, merak ediyorum.”

“İlk kocası da mı terk etmiş onu?”

“Hayır, ölmüş. Uzun sürmemiş evlilikleri.”

“Onu *sen* terk ettin, değil mi?” dedi kız, küçük düşme olasılığından çekinerek—bir başka kadının başından atmış olduğu bir adamla evlenmiş olmaktan korkarak.

“Kesinlikle öyle. Hiçbir açıklama yapmadan. Bir pazar sabahı kalktum, giyindim ve çıkıp gittim. O evde yokken geri dönüp eşyalarımı aldım—teybimi, plaklarımı. İki kere de kitaplarımı almaya gittim. Boşanmayla ilgili konuşmamız dışında bir daha hiç görmedim onu.”

“Seni mutsuz etmedi mi peki, öyle çekip gitmek? Çok basit bir şeymiş gibi anlatıyorsun da.”

“Acı çekmenin meraklısı değilim,” derken, ilk karısının söylediği bir şeyi tekrarlamakta olduğunu fark etti. Acı çekmek tiksinti yaratırdı kadında; onun gözünde kirliliği simgeleyen şey, bir odada tek başına oturup, aldığı darbeler ve dehşet duygusu üzerine düşünce-
lere dalan, Kafkavari biriydi.

“Kimse meraklı değildir acı çekmeye,” dedi kız—onun aklına gelense ağrılar ve sancılardı. “Komik bir adı varmış.”

“Evet, korkunç. Shirley. Telefonda hep kodlamak zorunda kalırdı. Suzanne Henri Irma Robert Louis Émile Yvonne. Yazıldığı gibi telaffuz edilmiyor tabii.”

“Gerçekten âşık mıydın ona?”

“İlk zamanlar âşıkım. Benim hatam onunla evlenmek oldu. En büyük esrar, niye onunla evlendiğim.”

“Güzel miydi?”

“Saçları çok hoştu, bütün Amerikalı kızlarınkı gibi, ama o hep keser ve çirkinleştirirdi. Bacakları güzeldi, ama düz ayakkabılar giyerdi. Bütün Amerikalılar gibi elbiseleri biraz uzundu ve düz ayak-kabıyla giyiyordu... hiç şöyle doğru dürüst giyinmiş gibi görünmezdi. Bir köstebek kadar kördü ve koyu renkli gözlük takıyordu, çünkü öteki gözlüğünü kaybetmişti. Gözlüğünü çıkarınca acımasız görünürdü bazen. Oysa endişeli ve fazla düşünmeden hareket eden biriydi, erkeklerin hep onu kullandığına inanırdı.”

Claire, “Beni terk etmeyeceğini nereden bileyim?” dedi, ama sesinin tonundan, buna bir cevap beklemediğini anlamıştı adam.

Uçuşları anons edildi. Kameraları ve pardösüleri ellerinde, KOPENHAG yazılı kapıdan geçtiler. Adam, yolculuğun bu ilk kısmının sona erdiğine seviniyordu. Yirmi dört saat hep Claire ile beraberdi. Çalışması gerektiğini söylediğinde anlayış gösteriyordu karısı, ama bir şey okuyacak oldu mu anlamıyor, güceniyordu. Onunla vakit geçirdiğinde ise kendisi hatalar yapıyordu. Helsinki’de birlikte kıyafet almaya çıkmışlardı. Askıdaki elbiselerin altından onun bacaklarını ve çıplak ayaklarını görmüştü. Sonra Claire gülümseyerek çıkmıştı ortaya, üstünde güneş desenleri olan parlak renkli bir elbiseyi vücuduna tutmuştu. Adam, “Paris’te giyemezsin onu,” deyince yüzünün değiştiğini görmüştü kızın, kendi görüntüsüyle ilgili düşüncesini karanlığa boğuvermişti sanki. Dün de bir parkta, yükseklere fırlayan bir fiskiyenin yanında, oturmuş sincapları beslemekte olan bir başka kıza bakarken yakalamıştı kendini. Kızın ensesine, saçlarının yumuşacık ayrımına, kahverengi omzuyla koluna hayran olmuştu. Oysa gerçek hayat olarak düşünmeyi tercih ettiği şeyde böyle boş işlere yer yoktu—aşk ve seyahat, yaşamının karşıtıymış, hayalden ibaretmiş gibiydi. Yeni karısına, bu sarışın yaz çocuğuna sokulurken, ilk karısıyla kışın çıktığı balayını düşünüyor-